

Suomen Romaniyhdistys ry
Finitiko Romanengo Sankiba • Finlands Romaniförening ry

De patti phuuridenge - douva hin godjiba Anna kunnia vanhuksille - se on viisautta.

- ❖ Tässä vanhassa romanisanonnassa kiteytyy eräs romanikulttuurin keskeisistä piirteistä: vanhojen ihmisten kunnioittaminen. Vanhassa ihmisessä ei nähdä vain vanhenevaa ja rapistuvaa ihmistä vaan romanit pitävät vanhuutta myös rikkautena, ajan myötä kertyvänä tietona, viisautena ja elämäkokemuksena. Vanhusten viisaus on tärkeää kaikissa elämänvaiheissa, se antaa perspektiiviä elämään ja kuolemaan.
- ❖ Kulttuurimme paradoksi on halu pidentää elinikää ja siirtää kuolemaa kauemmaksi samalla kun meitä, jotka olemme päässeet tästä kehityksen pilotoinnista nauttimaan syytetään vanhojen ihmisten pitkäikäisyydestä
- ❖ Ehkä meidän olisi syytä katsoa peiliin ja nostaa vanhuksat tekijöiksi ja toimijoiksi eikä vain kiusallisiksi kulueriksi esim. halukkaille osa-aikaista/pätkätyötä, tai muuta tietotaitoa vaativaa toimintaa tai hyväksymällä heitä palvelujen tuottajiksi
- ❖ Vanhuus luo myös työpaikkoja ja palvelutarpeita, joiden kehittäminen luo terveyttä edistäviä tutkimuksia, lääkkeitä, robotiikkaa ym. innovaatioita, joilla voidaan lisätä terveyttä ja pitkää ikää niille jotka sitä nyt kaipaavat..

Yhdenvertaisuus = monimuotoisuus, rikkaus?

- Yhdenvertaisuus ja syrjinnänvastainen toiminta = Palveluiden saatavuus kaikille hyvinkin kirjavalle joukolle erilaisia eri tavalla vanhenevia ihmisiä
- Näiden pitäisi olla viranomaistoiminnan ja palveluiden lähtökohta, mutta todellisuudessa meillä edelleenkin suunnitellaan standardipalveluita standardi-ihmisille.
- Suomessa on tunnistettu rakenteellinen syrjintä, mutta haluaisin lisätä tähän myös institutionaalisen syrjinnän, jota valitettavan usein edustavat tahattomastikin myös instituutiot esim. sote-alan ja vanhustoiminnan/ eläkeläisten järjestöt ja liitot, joiden pitäisi ottaa kantaa myös palveluiden monimuotoisuuden muotoiluun.
- Tässä kiteytyy myös standardipalveluiden muotoilun ongelma, eli palvelut jotka eivät kohtaa edes omia toiseutettuja eli esim. sateenkaari-ihmisiä, vammaisia, ym., saati sitten meitä muita toisenlaista ja joissain asioissa samanlaistakin elämää viettäneitä.

Monimuotoisuuden huomioimisen 3 prinssiippiä

- Suomen Romaniyhdistyksen www.suomenromaniyhdistys.fi Onnellinen vanhuus –hankkeen 2005-2024 (selvitys tulossa 11/ 2024) muotoilema kulttuurisensitiivinen vanhuspalvelu huomioitiin kunniakirjalla, ja siitä saa ottaa mallia, kustannustehokasta ja inhimillistä, toki vaatii työntekijän mutta opetti meille, että
- Jos hyväksymme sen, että syöminen Suomessakin voi tapahtua puikoilla, sormilla, haarukoilla, yksin tai yhdessä, istuen lattialla, pyörätuolissa, pöydän ääressä, tai sängyllä risti-istunnassa ... niin...
- ✓ Vähemmistöille suunnattujen palveluiden kalleus tai hankaluus on ennakoasenteissa enemmän kuin varsinaisessa palvelujen uudelleen muotoilussa.
- ✓ Uusia palveluita ei juurikaan tarvitse rakentaa, samat palvelut kelpaavat, ottamalla suunnitteluun mukaan palveluiden käyttäjät, palvelut muotoutuvat väistämättä käyttäjien tarpeiden mukaisiksi. Yhteisöt kaipaavat yhteisöllisiä palveluita, jossa huomioidaan yhteisön tarpeita, ja halukkaille saa edelleenkin antaa yksilöllisiä palveluita, valinta on käyttäjän:D
- ✓ Yhdenvertainen palvelu ei maksa kuin inasen tiukkaa alkuhiontaa, muutosvastarinnasta luopumista, loppu sujuu kuin itsestään.